

Warszawa, dn. 13 czerwca 2019 r.

ZATWIERDZAM:

PODSEKRETARZ STANU

Marcin Zieleniecki

Podsekretarz Stanu

w Ministerstwie Rodziny,

Pracy i Polityki Społecznej

Sprawozdanie roczne z realizacji Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020 w 2018 r.

- **Państwo członkowskie:** Rzeczpospolita Polska (PL)
- **Nazwa Programu Operacyjnego i nr CCI:** Pomoc Żywnościowa,
2014PL05FMOP001
- **Okres, za który składane jest niniejsze sprawozdanie:** 01.01.2018 r.-31.12.2018 r.
- **Data konsultacji z partnerami społecznymi:** 22.05.2019 r.-10.06.2019 r.

1. Informacje wprowadzające ogólne

Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa 2014-2020 jest realizowany w Polsce od grudnia 2014 r. Jego wdrażanie przebiega etapowo w formie odrębnych podprogramów. Należy dodać, że poszczególne podprogramy nie pokrywają się z latami budżetowymi. W 2018 r., którego dotyczy sprawozdanie realizowane były 2 podprogramy: od stycznia do czerwca 2018 r. kontynuowano Podprogram 2017, rozpoczęty w sierpniu 2017 r., natomiast od sierpnia do grudnia 2018 r. trwała realizacja Podprogramu 2018, którego zakończenie zostało przewidziane z końcem czerwca 2019 r.

2. Wdrażanie

2.1. Informacje w zakresie wdrażania programu odwołujące się do wspólnych wskaźników dotyczących częściowo lub w pełni zakończonych operacji

W PO PŻ zrealizowano w 2018 r. następujące 3 typy operacji:

- I. Zakup żywności przez Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa w procedurze zamówień publicznych
- II. Dystrybucja żywności wraz ze środkami towarzyszącymi
- III. Pomoc techniczna

2.1.1. Dystrybucja produktów żywnościowych

W okresie od stycznia do czerwca 2018 r. organizacje partnerskie kontynuowały rozpoczętą w sierpniu 2017 r. dystrybucję artykułów spożywczych w ramach Podprogramu 2017. W okresie od sierpnia do grudnia 2018 r. trwała dystrybucja żywności w ramach Podprogramu 2018 – asortyment obejmował łącznie 21 artykułów spożywczych.

Szczegółowe informacje na temat dystrybuowanych produktów i ich ilości umieszczono w sekcji 2.3. *Wyjaśnienia dotyczące tabeli wspólnych wskaźników* niniejszego sprawozdania w kontekście definicji zestawu rocznego dla 1 odbiorcy końcowego oraz definicji paczki.

W dystrybucję żywności w okresie styczeń-czerwiec 2018 r. zaangażowane były 4 ogólnopolskie organizacje partnerskie: Caritas Polska, Federacja Polskich Banków Żywności (FPBŻ), Polski Komitet Pomocy Społecznej (PKPS) oraz Polski Czerwony Krzyż (PCK). Za dystrybucję żywności odpowiadało 88 OPR (organizacje partnerskie regionalne) oraz 2 379 OPL (organizacje partnerskie lokalne).

Tabela 1. Organizacje partnerskie w okresie styczeń-czerwiec 2018 r.

Organizacja	Liczba OPR	Liczba OPL	Razem w sieci danej organizacji
Federacja Polskich Banków Żywności	31	1 338	1 369
Caritas Polska	26	677	703
Polski Komitet Pomocy Społecznej	22	310	332
Polski Czerwony Krzyż	9	54	63
Razem	88	2 379	2 467

W okresie sierpień-grudzień 2018 r. w dystrybucję żywności zaangażowanych było łącznie 87 OPR oraz 2 389 OPL.

Tabela 2. Organizacje partnerskie w okresie sierpień-grudzień 2018 r.

Organizacja	Liczba OPR	Liczba OPL	Razem w sieci danej organizacji
Federacja Polskich Banków Żywności	31	1 359	1 390
Caritas Polska	26	680	706
Polski Komitet Pomocy Społecznej	21	300	321
Polski Czerwony Krzyż	9	50	59
Razem	87	2 389	2 476

2.1.2. Działania towarzyszące

Zgodnie z Programem Operacyjnym w 2018 r. organizacje partnerskie realizowały działania towarzyszące finansowane ze środków ryczałtowych. Celem działań towarzyszących było wzmocnienie samodzielności i kompetencji w prowadzeniu gospodarstwa domowego, a obejmowały one m.in. warsztaty kulinarne prezentujące sposoby przygotowywania posiłków i wykorzystania artykułów spożywczych, warsztaty dietetyczne i w zakresie zdrowego żywienia, warsztaty edukacyjne, propagujące zasady zdrowego odżywiania i przeciwdziałanie marnotrawieniu żywności oraz warsztaty edukacji ekonomicznej z zakresu właściwego zarządzania budżetem domowym.

Zestawienie liczby działań towarzyszących i ich uczestników przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 3. Zestawienie liczby działań towarzyszących oraz liczby uczestników w podziale na organizacje partnerskie

Organizacja	Liczba działań towarzyszących	Liczba osób uczestniczących w działaniach towarzyszących	% wszystkich odbiorców pomocy żywnościowej
Federacja Polskich Banków Żywności	4 771	79 907	10,7%
Caritas Polska	1 328	30 631	12,0%
Polski Komitet Pomocy Społecznej	1 940	30 774	10,4%
Polski Czerwony Krzyż	501	10 333	11,5%
Łącznie	8 540	151 645	11%

Tabela 4. Uczestnicy działań towarzyszących w podziale na grupy odbiorców końcowych

Organizacja	Liczba kobiet	Liczba migrantów i osób obcego pochodzenia	Liczba niepełnosprawnych	Liczba bezdomnych	Liczba pozostałych osób
FPBŻ	59 590	276	12 290	2 497	68 617

Caritas	21 424	16	5 631	1 148	23 836
PKPS	22 851	28	5 646	712	24 381
PCK	7 189	153	2 458	182	7 540
Razem	111 054	473	26 025	4 539	124 374

Łączna liczba działań towarzyszących przeprowadzonych na terenie całego kraju w 2018 r. to 8 540. Uczestniczyło w nich łącznie 151 645 osób, co stanowi ok. 11% łącznej liczby osób potrzebujących, które otrzymały pomoc żywnościową w 2018 r.

W porównaniu do całego 2017 r. odnotowano spadek zarówno liczby zrealizowanych działań (z 9 373 – spadek o ok. 9%), jak również liczby uczestników (z 170 132 – spadek o ok. 11%). Jeśli chodzi o odsetek odbiorców końcowych pomocy żywnościowej biorących udział w działaniach towarzyszących, w 2018 r. wyniósł on 11% i był niższy niż w 2017 r. (ok.12%). Należy jednakże podkreślić, że porównując dane z Podprogramów (nie w ujęciu rocznym), zauważa się tendencję wzrostową, zarówno jeśli chodzi o liczbę działań towarzyszących, jak i liczbę uczestników. W Podprogramie 2016 zrealizowano 8 768 działań dla 156 092 osób, natomiast w Podprogramie 2017 – 9 193 działań dla 163 264 osób.

Ponadto na obniżenie wartości wskaźnika łącznego za 2018 r. miało wpływ rozpoczęcie dystrybucji żywności w Podprogramie 2018 we wrześniu 2018 r. (przyczyny zostały opisane bardziej szczegółowo w pkt. 2.1.3 sprawozdania), co znalazło odzwierciedlenie również w mniejszej liczbie zrealizowanych w tym czasie działań towarzyszących.

W działaniach towarzyszących w 2018 r. chętniej uczestniczyły kobiety, stanowiąc aż 73% wszystkich uczestników (ta tendencja utrzymuje się stale na przestrzeni wdrażania Programu). Dość liczną grupą odbiorców działań towarzyszących były osoby niepełnosprawne (ok. 17%). W dalszej kolejności należy wymienić osoby bezdomne (ok. 3%). Najmniejszy udział odnotowano wśród osób obcego pochodzenia (migrantów, przedstawicieli mniejszości narodowych oraz społeczności marginalizowanych – 0,3%).

2.1.3. Zidentyfikowane trudności we wdrażaniu Programu

- 1) **Niedostatecznie rozwinięta sieć organizacji partnerskich i występowanie tzw. „białych plam” czyli gmin nieobjętych procesem dystrybucji żywności, ograniczone możliwości operacyjne organizacji partnerskich**

W ramach bieżącego monitoringu wdrażania Programu Operacyjnego, Instytucja Zarządzająca wykorzystuje narzędzie sprawozdawcze – Centralną Aplikację Statystyczną (CAS) do pozyskiwania danych bezpośrednio od ośrodków pomocy społecznej. System CAS został zaprojektowany jako narzędzie sprawozdawcze podmiotów tworzących system pomocy społecznej. System umożliwia cykliczne wysyłanie sprawozdań jednorazowych do wypełnienia przez właściwe jednostki organizacyjne w formie elektronicznej i przekazywanie ich do IZ. Za pośrednictwem CAS, ośrodki pomocy społecznej informują IZ m.in. o liczbie osób, którym wydano skierowania do pomocy żywnościowej, co pozwoliło na identyfikację gmin, które nie uczestniczą w Programie, tj. nie kierują osób uprawnionych po odbiór żywności głównie z powodu braku organizacji partnerskich lokalnych (OPL), które mogłyby podjąć się dystrybucji.

W Podprogramie 2017 pomoc żywnościowa była dostępna na terenie 2 289 gmin w Polsce, natomiast 206 pozostawało tzw. „białymi plamami” (ok. 8 %)¹. Najwięcej gmin objętych pomocą żywnościową znajdowało się w województwach: lubuskim (99%), małopolskim (98%), świętokrzyskim (97%), podlaskim (97%), podkarpackim (96%), lubelskim (95%). Najsłabiej rozwinięta sieć organizacji partnerskich dotyczyła województw: dolnośląskiego (81%), opolskiego (82%), kujawsko-pomorskiego (84%), wielkopolskiego (84%), zachodniopomorskiego (90%).

W Podprogramie 2018 według danych z listopada 2018 r. pomoc była dostępna w 2 042 gminach (ok. 82%), natomiast wynikało to głównie z rozpoczęcia dystrybucji żywności we wrześniu 2018 r., przez co część gmin w czasie zbierania danych nie kwalifikowała jeszcze osób do Programu lub nie wydawała żywności, oczekując na pierwsze jej dostawy. Należy dodać, że zgodnie ze sprawozdaniem z marca 2019 r., do końca Podprogramu 2018 PO PŻ będzie realizowany w 2 298 gminach, natomiast „białymi plamami” pozostanie 197 gmin. Oznacza to wzrost liczby gmin uczestniczących w porównaniu z Podprogramem 2017.

2) Rosnące zaangażowanie ośrodków pomocy społecznej w pełnienie funkcji organizacji partnerskich lokalnych

Zwiększaniu się zasięgu terytorialnego Programu towarzyszy systematycznie rosnące zaangażowanie ośrodków pomocy społecznej w pełnienie roli organizacji partnerskich

¹ Łączna liczba gmin w Polsce to 2 477. W Centralnej Aplikacji Statystycznej (CAS) na potrzeby sprawozdawczości wyodrębniono dodatkowo dzielnice Miasta Stołecznego Warszawy, stąd łączna liczba jednostek sprawozdawczych wynosi 2 495.

lokalnych. Ta tendencja utrzymuje się na kolejnych etapach wdrażania Programu. W 2018 r. w charakterze OPL występowało 770 ośrodków pomocy społecznej, co stanowiło ok. 31% wszystkich OPS w Polsce. Dla porównania – w 2017 r. w bezpośrednie wydawanie żywności osobom najbardziej potrzebującym zaangażowanych było 29% OPS.

3) Jakość artykułów spożywczych

Początek Podprogramu 2018 zaplanowano pierwotnie na sierpień 2018 r. Ostatecznie jednak dostawy artykułów spożywczych do magazynów organizacji partnerskich rozpoczęły się we wrześniu 2018 r. Przyczyną zmiany harmonogramu było wydłużenie procedury przetargowej związanej z zakupem artykułów żywnościowych, co wynikało przede wszystkim z konieczności zagwarantowania jak najwyższej jakości produktów.

Mając na względzie doświadczenia z Podprogramu 2017, a w szczególności przypadki zastrzeżeń, co do jakości niektórych artykułów spożywczych (kabanosy wieprzowe), Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa wprowadził w Podprogramie 2018 następujące zmiany dotyczące realizacji dostaw do magazynów organizacji partnerskich:

- termin rozpoczęcia dostaw określono nie wcześniej niż na 21 dni od dnia zawarcia umowy, co wydłuża czas na przygotowanie produktów zgodnych z wymaganiami zawartymi w umowie;
- wydłużono okres realizacji dostaw;
- wprowadzono obowiązek wymiany wadliwego produktu w celu uniemożliwienia dystrybucji zakwestionowanej partii artykułu spożywczego,
- wprowadzono obowiązek odbioru zakwestionowanej partii produkcyjnej artykułu spożywczego z magazynów OPR, do których została ona dostarczona i w jej miejsce dostarczenie w terminie 7 dni roboczych od dnia potwierdzenia występowania wad jakościowych artykułu spożywczego w ilości odpowiadającej ilości wadliwego artykułu spożywczego spełniającego wymagania określone w umowie;
- wprowadzono wyższe kary umowne z tytułu stwierdzenia przypadków niezgodności z wymaganiami jakościowymi oraz możliwość odstąpienia od umowy;

W celu zapewnienia równomierności dostaw, wprowadzono wymóg realizacji dostaw do każdego z magazynów organizacji partnerskich regionalnych, co najmniej raz na 3 miesiące, z zastrzeżeniem, że pierwsza dostawa artykułu spożywczego do każdego magazynu OPR zostanie zrealizowana najpóźniej w drugim miesiącu realizacji dostaw w ramach umowy.

4) Dostawy niektórych artykułów spożywczych do magazynów organizacji partnerskich

W pierwszym kwartale 2018 r. organizacje partnerskie zgłaszały trudności związane z realizacją dostaw filetów z makreli, tj. niedotrzymywanie przez Wykonawcę terminów i ilości uzgodnionych z organizacjami w zatwierdzonych harmonogramach dostaw oraz warunków umowy zawartej z KOWR. KOWR zorganizował spotkanie z przedstawicielami Wykonawcy w celu wyjaśnienia problemów związanych z realizacją umowy. Na Wykonawcę zostały nałożone stosowne kary umowne. W trakcie Podprogramu 2018 organizacje zgłaszały przypadki opóźnień w dostawach kaszy gryczanej i ryżu białego – również nałożono kary umowne na Wykonawców.

5) Trudności z rekrutacją uczestników działań towarzyszących

W Podprogramie 2017 Polski Czerwony Krzyż zwracał uwagę na małe zainteresowanie odbiorców pomocy żywnościowej udziałem w warsztatach w ramach działań towarzyszących. Według informacji otrzymanych od współpracujących organizacji lokalnych, spotkano się z przypadkami braku uczestnictwa w warsztatach pomimo wcześniejszego zgłoszenia chęci udziału. Swoją absencję skierowani tłumaczyli przyczynami osobistymi, tj. pracą, wizytą u lekarza czy koniecznością sprawowania opieki nad dziećmi. Należy wskazać, że znaczna część odbiorców pomocy żywnościowej to osoby aktywne zawodowo. Ponadto niektóre osoby wyrażały przekonanie, iż posiadają już niezbędną wiedzę w zakresie prowadzenia gospodarstwa domowego czy przygotowywania posiłków i nie widzą potrzeby udziału w warsztatach. Co istotne, jak wynika ze sprawozdania PCK, mimo początkowej rezerwy ze strony zakwalifikowanych uczestników, po zakończeniu warsztatów oceniali je bardzo pozytywnie.

Organizacje partnerskie wskazują, że najtrudniejszy z punktu widzenia realizacji działań towarzyszących jest okres zimowy, natomiast zainteresowanie udziałem w warsztatach zazwyczaj rośnie w pozostałej części roku.

W toku konsultacji sprawozdania partnerzy społeczni wyrazili opinię, że główną przyczyną trudności z rekrutacją uczestników do działań towarzyszących jest fakt, iż grupa docelowa odbiorców pomocy żywnościowej jest stosunkowo niezmienna i większość z nich już uczestniczyła w oferowanych warsztatach.

Nawiązując do działań towarzyszących zrealizowanych w ramach Podprogramu 2017, należy podkreślić, że wartość wskaźnika „liczba uczestników działań towarzyszących”, który

został uwzględniony w sprawozdaniu rocznym za 2017 r. została ponownie zweryfikowana i jest mniejsza niż wykazana pierwotnie. Na etapie przygotowywania danych do sprawozdania rocznego z realizacji Operacji II za rok 2018, Federacja Polskich Banków Żywności przekazała pismem z dnia 20.03.2019 r. (znak: FPBZ.POPŻ.58.9.2017-MF) korektę *Sprawozdania z przebiegu realizacji działań w ramach środków towarzyszących w okresie od sierpnia 2017 do grudnia 2017 – Podprogram 2017*. W stosunku do przekazanego przez FPBŻ pierwotnie dokumentu zmianie uległ wskaźnik rezultatu: liczba migrantów uczestniczących w działaniach towarzyszących z 322 osób na 13 osób. FPBŻ wyjaśniła, że sytuacja jest wynikiem wystąpienia błędu technicznego – niewłaściwego przypisania części uczestników działań towarzyszących do grupy migrantów przy wypełnieniu elektronicznego dokumentu przez pracownika organizacji. Co istotne, łączna liczba uczestników działań towarzyszących pozostaje bez zmian.

6) Utrudniony dostęp do pomocy niektórych grup odbiorców

W toku konsultacji sprawozdania partnerzy społeczni reprezentujący środowisko osób z niepełnosprawnościami zwrócili uwagę na kwestię utrudnionego dostępu do pomocy żywnościowej niektórych grup osób najbardziej potrzebujących, w tym w szczególności osób niesłyszących. Podkreślono przy tym, że sytuacja nie odnosi się wyłącznie do pomocy żywnościowej, lecz ogólnie do różnych usług i świadczeń społecznych. Jako jeden z powodów wymieniono brak odpowiedniej informacji o możliwości skorzystania z pomocy.

2.1.4. Najczęściej pojawiające się błędy w realizacji zadań przez organizacje partnerskie na podstawie wyników kontroli Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa

W wyniku kontroli, KOWR sporządza informacje pokontrolne, a organizacje partnerskie są zobowiązane do wdrożenia zaleceń pokontrolnych w wyznaczonym terminie oraz do pisemnego poinformowania KOWR o realizacji zaleceń. W celu weryfikacji wdrożenia zaleceń przez organizacje, KOWR sprawdza dokumenty potwierdzające podjęcie stosownych działań lub przeprowadza kontrolę uzupełniającą.

KOWR wypełniając obowiązek sprawozdawczy z realizowanych działań, składa do Instytucji Zarządzającej *Informacje miesięczne*, a wraz z nimi m.in. kopie informacji pokontrolnych, które uzyskały status ostatecznych w danym miesiącu.

Z danych wynika, że najczęściej zalecenia pokontrolne dotyczą następujących obszarów działalności:

I. Informacja

- przekazywanie do OPS w formie pisemnej lub elektronicznej informacji o terminie rozpoczęcia dystrybucji żywności;
- przekazywanie do OPS w formie pisemnej lub elektronicznej informacji o objęciu działaniami towarzyszącymi osób skierowanych przez ten OPS do pomocy żywnościowej;
- zapewnienie wymaganych informacji na stronie internetowej;

II. Dokumentacja

- prowadzenie dokumentacji potwierdzającej, że w poszczególnych działaniach towarzyszących wzięły udział osoby otrzymujące pomoc żywnościową;
- posiadanie dokumentacji potwierdzającej przeprowadzenie przez OPR weryfikacji OPL w zakresie spełniania kryteriów uczestnictwa w PO PŻ;
- posiadanie dokumentacji potwierdzającej przestrzeganie zasad oszczędności, wydajności i skuteczności przy wyborze wykonawców zewnętrznych (np. usługi transportowe);

III. Dystrybucja

- zapewnienie warunków chłodniczych umożliwiających przechowywanie artykułów spożywczych zgodnie z wymogami producenta;
- wydawanie artykułów spożywczych z zachowaniem zasady „n+...” tzn. w odpowiednim czasie od ich dostawy do magazynu – jednego, dwóch lub trzech miesięcy, aby zapewnić dostatecznie długi termin przydatności do spożycia, minimalizując ryzyko ich zmarnowania;
- organizowanie przez OPR dostaw artykułów spożywczych do OPL w taki sposób, aby umożliwić równomierną ich dystrybucję wśród osób najbardziej potrzebujących;
- ubezpieczenie magazynów i posiadanie dokumentów potwierdzających nadzór nad nimi Inspekcji Sanitarnej;

IV. Działania towarzyszące

- prowadzenie działań towarzyszących;
- prowadzenie nadzoru i monitoringu nad OPL w zakresie zgodności realizowanych działań z zapisami określonymi w umowie o dofinansowanie.

2.1.5. Najczęściej pojawiające się błędy w realizacji zadań przez organizacje partnerskie na podstawie wyników kontroli wewnętrznych

Zgodnie z wymogami określonymi w Wytycznych, do obowiązków OPO należy prowadzenie nadzoru i monitoringu nad realizacją dystrybucji, w tym przeprowadzenie kontroli w co najmniej 10% OPR, z którymi OPO podpisało umowy w danym Podprogramie. Analogiczny wymóg ma zastosowanie do OPR w odniesieniu do prowadzenia kontroli w OPL. Przedmiotem kontroli jest prawidłowość realizacji dystrybucji oraz działań w ramach środków towarzyszących.

W 2018 r. organizacje partnerskie przeprowadziły łącznie 255 kontroli. Najczęstsze zalecenia pokontrolne to:

- weryfikacja danych OPL przy zawieraniu umów przez OPR,
- aktualizacja list współpracujących OPL na stronie internetowej,
- bieżąca aktualizacja harmonogramów działań towarzyszących na stronie internetowej,
- przesłanie informacji o rozpoczęciu dystrybucji i prowadzeniu działań towarzyszących do właściwych OPS,
- przestrzeganie zasady „*first in, first out*” oraz N+... przy wydawaniu artykułów spożywczych,
- rzetelne sporządzanie dokumentacji magazynowej i jej wprowadzanie do systemu,
- dokładna weryfikacja spójności złącznika nr 1 (lista osób zakwalifikowanych do pomocy) z załącznikiem nr 8 (lista uczestników działań towarzyszących),
- aktualizacja informacji opublikowanych na stronie internetowej,
- bieżące uzupełnienie załącznika nr 2 (ewidencja artykułów spożywczych),
- parafowanie zmian w dokumentach – właściwy opis wprowadzanych poprawek,
- w pojedynczych przypadkach zamieszczenie w widocznym miejscu plakatu informacyjnego,
- w jednym przypadku nakaz natychmiastowej zmiany lokalu, w którym odbywały się działania towarzyszące (niewłaściwe warunki).

Należy podkreślić, że większość kontroli prowadzonych przez organizacje ma charakter planowy, ale zdarzają się także przypadki kontroli prowadzonych ad hoc w zależności od zidentyfikowanych potrzeb. Przykładowo po pożarze w magazynu w Krakowie, Polski Komitet Pomocy Społecznej zlecił współpracującym OPR przeprowadzenie w magazynach przeglądu instalacji elektrycznej i zabezpieczeń przeciwpożarowych, a także zabezpieczeń i monitoringu przed włamaniem.

2.1.6. Działania w zakresie informacji i promocji

Instytucja Pośrednicząca zrealizowała w 2018 r. następujące działania w obszarze informacji i promocji:

➤ **Cykl 16 spotkań wojewódzkich obejmujących briefingi prasowe i seminaria**

Celem spotkań było stworzenie przestrzeni do dyskusji jednostkom realizującym PO PŻ, w tym wymiany doświadczeń i dobrych praktyk. Uczestniczyło w nich ok. 800 osób w całej Polsce – organizacje partnerskie ogólnopolskie, regionalne i lokalne, ośrodki pomocy społecznej oraz media lokalne.

➤ **Reportaże telewizyjne prezentujące działania każdej z 4 OPO w obszarze dystrybucji i działań towarzyszących**

W każdym z reportaży uwzględniono rozmowę z przedstawicielem OPO, a także prezentację różnych form działań towarzyszących w praktyce. Reportaże były emitowane w trakcie wejść w paśmie porannym TV.

➤ **Plakaty informacyjne dla organizacji partnerskich**

Zaprojektowano dwa rodzaje plakatów: plakat informujący o Programie w formie infografiki ilustrującej ścieżkę kwalifikowalności otrzymania pomocy oraz plakat informujący o działaniach towarzyszących, którego treść miała na celu zachęcenie do udziału w nich. Plakaty dystrybuowano przez Oddziały Terenowe KOWR oraz do wskazanych przez OPO lokalizacji – OPR i OPL.

➤ **Konferencja otwierająca Podprogram 2018**

W uzupełnieniu do działań promocyjnych prowadzonych przez KOWR, Instytucja Zarządzająca zorganizowała jednodniową konferencję poświęconą z jednej strony

podsumowaniu Podprogramu 2017 i jednocześnie inaugurującą nowy Podprogram 2018. Wydarzenie odbyło się w dniu 10 października 2018 r. w siedzibie Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej i było poprzedzone briefingiem prasowym z udziałem przedstawicieli MRPiPS oraz Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi. W konferencji wzięło udział ok. 120 osób, w tym przedstawiciele organizacji partnerskich na szczeblu ogólnopolskim, regionalnym i lokalnym, ośrodków pomocy społecznej, urzędów wojewódzkich, a także członkowie Zespołu Doradczego ds. Wdrażania PO PŻ. Jednym z punktów programu konferencji był panel dyskusyjny, podczas którego przedstawiciele organizacji regionalnych i lokalnych opowiadali o swoich doświadczeniach i wyzwaniach związanych z realizacją Programu.

2.1.7. Inne istotne informacje dotyczące wdrażania Operacji w 2018 r.

➤ Wyższe kryterium dochodowe kwalifikujące do otrzymania pomocy

W związku z wejściem w życie Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 11 lipca 2018 r. w sprawie zweryfikowanych kryteriów dochodowych oraz kwot świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej (Dz. U. z 2018 r. poz. 1358), od dnia 1 października 2018 r., kryterium dochodowe uprawniające do pomocy żywnościowej z PO PŻ wynosi odpowiednio: 1 402 PLN (ok. 326 EUR) dla osoby samotnie gospodarującej oraz 1 056 PLN (ok. 245 EUR) dla osoby w rodzinie.

2.2. Informacje w zakresie działań i ocena tych działań w świetle zasad wskazanych w art. 5, ust. 6, ust. 11 i ust. 13 rozporządzenia FEAD nr 223/2014 z dn. 11.03.2014 r.

2.2.1 Koordynacja z EFS oraz innymi istotnymi politykami, strategiami i instrumentami unijnymi, a w szczególności z inicjatywami Unii w dziedzinie zdrowia publicznego i zapobiegającymi marnotrawieniu żywności

Podstawę realizacji Europejskiego Funduszu Społecznego w latach 2014-2020 w Polsce stanowi Program Operacyjny „Wiedza – Edukacja – Rozwój” oraz 16 Regionalnych Programów Operacyjnych. Działania w obszarze przeciwdziałania ubóstwu i wykluczeniu społecznemu przewidziano w celu tematycznym 9, przy głównym założeniu, że działania na rzecz włączenia społecznego powinny w rezultacie prowadzić do zwiększenia szans na zatrudnienie.

Koordinacja z działaniami finansowanymi z EFS w przypadku PO PŻ występuje wyłącznie w odniesieniu do tzw. działań towarzyszących. W *Wytocznych IZ* umieszczono zapis zobowiązujący OPR i OPL we współpracy z ośrodkami pomocy społecznej, do udzielania odbiorcom pomocy żywnościowej informacji o miejscach, w których mogą one skorzystać z działań w ramach projektów EFS oraz pomocy w korzystaniu z tych działań. Ponadto organizacje są zobowiązane oceniać w uzgodnieniu z ośrodkami pomocy społecznej, czy poszczególne osoby objęte pomocą żywnościową mogą także wymagać wsparcia aktywizacyjnego, a także do informowania odbiorców końcowych PO PŻ o możliwości uzyskania wsparcia z EFS w poszczególnych regionach. Warto dodać, że we wzorze skierowania, jakie ośrodki pomocy społecznej wydają osobom uprawnionym do pomocy znalazło się również odniesienie do działań współfinansowanych z EFS. Pracownik ośrodka odznacza na skierowaniu czy dana osoba lub członkowie jej rodziny uczestniczyli w działaniu współfinansowanym z EFS, a następnie w skrócie opisuje jakiego rodzaju były to działania.

Mając na względzie zarówno uwagi partnerów społecznych zgłoszone podczas konsultacji treści sprawozdania z wdrażania PO PŻ za 2017 r., jak również rekomendacje Komisji Europejskiej, na zlecenie Instytucji Zarządzającej realizowane jest obecnie badanie ewaluacyjne poświęcone komplementarności pomiędzy Europejskim Funduszem Pomocy Najbardziej Potrzebującym a Europejskim Funduszem Społecznym. Publikacja raportu z badania zaplanowana została na grudzień 2019 r.

2.2.2. Uwzględnianie i promowanie zasady równości kobiet i mężczyzn oraz problematyki płci na kolejnych etapach przygotowywania, programowania, zarządzania i wdrażania, monitorowania i ewaluacji Funduszu, a także w kampaniach informacyjnych i podnoszących świadomość społeczną oraz w ramach wymiany najlepszych praktyk

Ze sprawozdań organizacji partnerskich wynika, że działają one z dbałością o równe traktowanie kobiet i mężczyzn – odbiorców końcowych pomocy żywnościowej. Zasada ta znajduje odzwierciedlenie w dostępie zarówno do paczek i posiłków, jak również działań towarzyszących. Udział w działaniach towarzyszących jest otwarty dla wszystkich zainteresowanych odbiorców pomocy żywnościowej, a ich tematyka dostosowywana do potrzeb różnych grup (seniorów, kobiet w ciąży, osób bezdomnych czy osób zmagających się

z różnymi chorobami). Niektóre organizacje zapewniają warsztaty dla rodzin, w których wspólnie uczestniczą np. rodzice i dzieci. Niekiedy organizują one odrębne działania dla najmłodszych, aby umożliwić udział dorosłych w warsztatach bez konieczności poszukiwania opiekuna. Konieczność sprawowania opieki nad dziećmi jest wskazywana jako jedna z przyczyn niskiej frekwencji podczas niektórych warsztatów, zatem powyższe rozwiązanie stanowi odpowiedź na zidentyfikowane potrzeby potencjalnych uczestników.

2.2.3. Zapobieganie wszelkiej dyskryminacji w dostępie do Funduszu oraz do wspieranych z niego programów i działań ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną

W Wytocznych IZ w pkt 5 *Minimalne standardy dla organizacji partnerskiej regionalnej (OPR) w obszarze administrowania, które dystrybuują artykuły spożywcze bezpośrednio do osób najbardziej potrzebujących* znalazł się zapis o obowiązku zapobiegania wszelkiej dyskryminacji w dostępie do pomocy żywnościowej, ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną.

Zasada poszanowania godności drugiego człowieka stanowi podstawę działalności organizacji partnerskich, odnosi się nie tylko do realizacji pomocy żywnościowej, lecz jest podstawowym elementem codziennej pracy z podopiecznymi.

Wydawanie żywności odbywa się w warunkach nienarażających osób potrzebujących na stygmatyzację.

Zadaniem prowadzących warsztaty było zapewnienie jak najbardziej komfortowych warunków dla uczestników. Przy wyborze miejsca realizacji warsztatów brano pod uwagę łatwość połączeń komunikacyjnych oraz dostępność dla osób z niepełnosprawnościami, w tym osób poruszających się na wózkach inwalidzkich czy o kulach.

Zwracano ponadto uwagę na odpowiednie warunki pomieszczeń, w których prowadzono warsztaty. Najczęściej były to miejsca znane i bliskie uczestnikom, jak np. remiza wiejska, stołówka szkolna, świetlica, co miało pozytywny wpływ na ich nastawienie i motywację do udziału w działaniach towarzyszących.

Sporządzając dokumentację zdjęciową z warsztatów pamiętano o konieczności uzyskania uprzedniej zgody uczestników na fotografowanie.

2.2.4. Uwzględnienie aspektów klimatycznych i ekologicznych w szczególności w celu ograniczenia marnotrawienia żywności oraz wybór rodzajów produktów żywnościowych po uwzględnieniu równoważenia diety osób najbardziej potrzebujących

Przygotowując postępowanie o udzielenie zamówienia publicznego na zakup produktów żywnościowych, przy wyborze artykułów kierowano się m.in. ich trwałością – długim okresem przydatności do spożycia, aby zminimalizować ryzyko zmarnowania żywności.

W dokumentacji przetargowej uwzględniono również zapisy mające na celu zapobieganie marnowaniu żywności poprzez zastosowanie optymalnych wielkości opakowań oraz opakowań wielokrotnie otwieranych. Wprowadzono także zasadę równomierności dostaw do poszczególnych magazynów, przy możliwości łączenia dostaw. Zgodnie ze wskazanymi w opisie przedmiotu zamówienia wymaganiami jakościowymi, opakowania artykułów spożywczych spełniały wymogi: zastosowania papieru jako surowca przyjaznego dla środowiska, zastosowanie słoików jako opakowań wielokrotnego użytku.

Ponadto, aby zapobiegać zmarnowaniu żywności w procesie jej dystrybucji, organizacje partnerskie regionalne prowadziły bieżący monitoring warunków przechowywania żywności w swoich magazynach.

W działaniach prowadzonych w ramach środków towarzyszących jedną z czterech podstawowych grup warsztatów stanowią warsztaty przeciwdziałania marnowaniu żywności, obejmujące w szczególności tematykę zapobiegania marnowaniu żywności w gospodarstwie domowym, efektywnego oszczędzania energii elektrycznej, gazu i wody, segregowania odpadów i odzyskiwania surowców wtórnych.

Ponadto organizacje partnerskie chronią żywność przed zmarnowaniem, pozyskując ją ze źródeł zewnętrznych spoza PO PŻ, m.in. w ramach współpracy z producentami i dystrybutorami żywności, hurtowniami i sklepami detalicznymi. Dotyczy to żywności przydatnej do spożycia, co do której istnieje obawa, że nie zostanie sprzedana. Żywność przekazywana jest bezpośrednio osobom najbardziej potrzebującym lub do placówek wydających posiłki.

Należy dodać, że obecnie w Sejmie RP trwają prace nad projektem ustawy o przeciwdziałaniu marnowaniu żywności. Projekt przewiduje m.in. nałożenie na sprzedawców żywności o powierzchni handlowej powyżej 250 m² obowiązku zawarcia z organizacją pozarządową umowy dotyczącej nieodpłatnego przekazywania żywności na cele społeczne, wprowadzenie opłaty za marnowanie żywności oraz kar w przypadku nie zawarcia takich umów.

2.2.5. Należyte zarządzanie finansami

KOWR dokonuje zakupu artykułów spożywczych w procedurze zamówień publicznych, a zgodnie ze Specyfikacją Istotnych Warunków Zamówienia, koszt zakupu artykułów spożywczych współfinansowanych ze środków FEAD, stanowi iloczyn ilości artykułu spożywczego i najkorzystniejszej ceny zaproponowanej w ofertach przetargowych. Koszt zakupu odnosi się do towaru dostarczonego do magazynów OPR, tj. obejmuje wartość artykułu spożywczego oraz transportu do magazynów. Zastosowana metoda kalkulacji zapewnia przejrzyste i efektywne wydatkowanie środków z FEAD.

Także w obszarze dystrybucji żywności, zgodnie z informacjami zawartymi w sprawozdaniach organizacji partnerskich, wydatki związane z transportem, administrowaniem i magazynowaniem żywności oraz realizacją działań w ramach środków towarzyszących są prowadzone w oparciu o zasady oszczędności, konkurencyjności i skuteczności. Znajduje to odzwierciedlenie m.in. w stosowaniu procedury rozpoznania rynku przy wyborze wykonawcy zewnętrznego. W celu ograniczenia kosztów administracyjnych, wiele organizacji korzysta z nieodpłatnej dobrowolnej pomocy ze strony nieetatowych współpracowników oraz wolontariuszy. W miarę możliwości wykorzystywana jest dostępna infrastruktura własna organizacji, np. organizowanie magazynów w obiektach użyczonych nieodpłatnie przez samorządy lokalne, przewożenie żywności z magazynów OPR do OPL samochodami dostawczymi pozostającymi w dyspozycji organizacji, pomoc wolontariuszy w pracach magazynowych, a także współpraca w tym zakresie z zakładami karnymi, placówkami dla osób bezdomnych, organizacjami abstynenckimi, itp., prowadzenie warsztatów w ramach środków towarzyszących nie tylko przez specjalistów zewnętrznych, ale również działaczy społecznych i pracowników organizacji partnerskich posiadających niezbędne wykształcenie i doświadczenie zawodowe wymagane dla trenerów.

2.2.6. Zasada partnerstwa i zaangażowanie wszystkich zainteresowanych podmiotów

Zgodnie z art. 5, ust. 1 rozporządzenia ogólnego Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. oraz z rozporządzeniem delegowanym Komisji (UE) nr 240/2014 z dnia 7 stycznia 2014 r. w sprawie europejskiego kodeksu postępowania w zakresie partnerstwa w ramach europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych, zasada partnerstwa była i jest realizowana na wszystkich etapach realizacji PO PŻ: w fazie programowania, w fazie wdrażania oraz w fazie monitorowania i ewaluacji.

Przed rozpoczęciem postępowania przetargowego na zakup żywności zostały przeprowadzone konsultacje z udziałem przedstawicieli OPO dotyczące ilości poszczególnych artykułów spożywczych objętych zamówieniem. Stanowiska wyrażone przez OPO reprezentowały również postulaty i opinie OPR oraz OPL prowadzących bezpośrednią dystrybucję żywności wśród osób najbardziej potrzebujących.

Organizacje ogólnopolskie stosują zasadę partnerstwa w ramach bieżącej współpracy ze swoimi organizacjami regionalnymi i lokalnymi, monitorując postępy w realizacji dystrybucji żywności i działań towarzyszących oraz reagując na zgłaszane trudności. OPO organizują również cykliczne spotkania i szkolenia dla OPR i OPL, zarówno przed rozpoczęciem danego podprogramu, jak i w trakcie jego trwania. Podczas spotkań omawiane są m.in. wyniki kontroli prowadzonych przez Instytucję Pośredniczącą w OPR i OPL oraz kontroli wewnętrznych, w tym analiza wdrożenia zaleceń pokontrolnych.

OPR odpowiedzialne za organizację działań towarzyszących, konsultują z OPL ich zakres i tematykę, aby w jak największym stopniu odpowiadały potrzebom mieszkańców poszczególnych gmin. Ponadto do udziału w warsztatach często zapraszani są przedstawiciele ośrodków pomocy społecznej, co dodatkowo przyczynia się do zacieśniania współpracy pomiędzy OPS-ami a organizacjami.

Zarządzeniem nr 2 z 28.01.2015 r. Ministra Pracy i Polityki Społecznej przy IZ MRPiPS został powołany Zespół Doradczy ds. Wdrażania PO PŻ. Do jego zadań należy w szczególności:

- 1) rekomendowanie zmian dotyczących alokacji środków na poszczególne zadania w ramach PO PŻ;
- 2) wydawanie opinii w zakresie poziomu kryteriów dochodowych na dany podprogram;
- 3) okresowe monitorowanie postępu w zakresie realizacji PO PŻ;

- 4) monitorowanie realizacji zasady komplementarności PO PŻ i programów finansowanych ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich;
- 5) analizowanie rocznych i końcowych sprawozdań z realizacji PO PŻ i ich opiniowanie;
- 6) przedkładanie propozycji zmian oraz opiniowanie zmian w PO PŻ zaproponowanych przez Instytucję Zarządzającą, w tym dotyczących szczegółowych wytycznych obowiązujących w PO PŻ.

Dobór partnerów do Zespołu Doradczego został przeprowadzony w taki sposób, aby zapewnić reprezentatywność właściwych zainteresowanych stron, tj. przedstawicieli władz regionalnych i lokalnych, krajowych instytucji publicznych odpowiedzialnych za stosowanie zasad horyzontalnych, w tym podmiotów do spraw promowania równego traktowania, utworzonych zgodnie z dyrektywą Rady 2000/43/WE, dyrektywą Rady 2004/113/WE oraz dyrektywą 2006/54/WE Parlamentu Europejskiego i Rady, a także partnerów społecznych reprezentujących społeczeństwo obywatelskie. Wszyscy partnerzy, których przedstawiciele są członkami Zespołu Doradczego to podmioty działające w obszarze związanym z wykorzystaniem FEAD, zgodnie z art. 3, ust. 1, pkt. c) rozporządzenia delegowanego KE nr 240/2014.

W 2018 r. odbyło się jedno posiedzenie Zespołu Doradczego, połączone z dorocznym spotkaniem przeglądownym w dniu 7 grudnia 2018 r. (Annual Review Meeting) z udziałem przedstawicieli Komisji Europejskiej. Posiedzenie było poświęcone podsumowaniu i ocenie wdrażania Podprogramu 2017, w tym sprawozdania rocznego z wdrażania PO PŻ za 2017 r. złożonego przez Instytucję Zarządzającą do Komisji Europejskiej w czerwcu 2018 r. Ponadto przedstawiciele KE zaprezentowali podstawowe założenia realizacji pomocy żywnościowej i podstawowej pomocy materialnej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego + (EFS+) w latach 2021-2027.

2.3. Wspólne wskaźniki

Tabela 8. Zestawienie wspólnych wskaźników zgodnie z Rozporządzeniem 1255/2014

NR	NAZWA WSKAŹNIKA	2014	2015	2016	2017	2018
1	Łączna kwota kwalifikowanych wydatków publicznych zaakceptowanych w dokumentach przedstawiających warunki wsparcia działań (EUR)	9.299.521,09	70.801.840,11	76.406.618,64	94.442.666,52	91.050.037,71

2	Łączna kwota kwalifikowanych wydatków publicznych poniesionych przez beneficjentów i zapłaconych podczas wdrażania działań (EUR)	0	53.225.776,27	46.193.124,23	78.914.725,71	93.006.445,91
2 a)	Łączna kwota kwalifikowanych wydatków publicznych poniesionych przez beneficjentów i zapłaconych podczas wdrażania działań związanych z zapewnieniem pomocy żywnościowej (EUR)	0	53.225.776,27	46.193.124,23	78.914.725,71	93.006.445,91
2 b)	Łączna kwota kwalifikowanych wydatków publicznych poniesionych przez beneficjentów i zapłaconych podczas wdrażania działań związanych z zapewnieniem podstawowej pomocy materialnej (EUR)	0	0	0	0	0
3	Łączna kwota kwalifikowanych wydatków publicznych zgłoszonych Komisji (EUR)	0	0	74.526.000,71	87.044.132,62	59.094.413,95
4	Ilość owoców i warzyw	0	9.208,31	10.658,48	13.537,63	15.725,56
5	Ilość mięsa, jaj, ryb i owoców morza	498,12	8.785,61	9.033,31	11.437,64	10.109,13
6	Ilość mąki, chleba, ziemniaków, ryżu i innych produktów skrobiowych	926,73	16.343,65	15.876,93	15.804,22	12.853,25
7	Ilość cukru	1.246,99	7.576,41	6.117,35	5.685,29	5.654,37
8	Ilość produktów mlecznych	1.241,17	13.841,90	10.602,93	14.953,03	12.011,52
9	Ilość tłuszczów, oleju	619,54	4.470,93	4.627,65	5.211,17	5.142,53
10	Liczba gotowych posiłków i innych produktów żywnościowych (nie ujętych w wyżej wymienionych kategoriach)	0	0	0	889,16	1.592,00
11	Łączna ilość udzielonej pomocy żywnościowej (w tonach) ²	4.532,55	60.226,81	56.916,64	67.518,14	63.088,36
11 a)	Procentowy udział żywności, w przypadku której w ramach PO pokryto jedynie koszty transportu, dystrybucji i magazynowania	0	0	0	0	0
11 b)	Procentowy udział produktów żywnościowych współfinansowanych przez Europejski Fundusz Pomocy Najbardziej Potrzebującym w łącznej ilości żywności dostarczonej przez organizacje partnerskie	9,9%	60,58%	41,40%	67,60%	67,65%
12	Łączna liczba dostarczonych posiłków całościowo lub	0	336.668	1.320.142	2.455.137	1.769.096

² Przyjęto, że 1 tys. l = 1 t

	częściowo finansowanych w ramach PO					
13	Łączna liczba dostarczonych paczek całościowo lub częściowo finansowanych w ramach PO	613.158	6.380.478	5.411.258	7.499.637	6.720.013
14	Łączna liczba osób otrzymujących pomoc żywnościową	374.889	1.199.424	1.183.227	1.365.491	1.384.844
14 a)	Liczba dzieci w wieku 15 lat i poniżej	130.890	391.103	371.034	390.528	386.095
14 b)	Liczba osób w wieku 65 lat i powyżej	20.854	63.657	63.724	112.086	135.162
14 c)	Liczba kobiet	200.843	595.904	587.358	687.879	706.671
14 d)	Liczba migrantów; osób obcego pochodzenia: mniejszości narodowych (w tym społeczności marginalizowane; takie jak Romowie)	4.474	14.118	11.554	6.231	6.534
14 e)	Liczba osób niepełnosprawnych	54.475	179.607	184.147	210.615	246.152
14 f)	Liczba osób bezdomnych	7.466	26.670	24.903	26.290	23.327

Wyjaśnienia dotyczące tabeli wspólnych wskaźników przedstawionej w pkt. 2.3

- Wskaźniki wejściowe (1-3)

Tabela 9. Zestawienie wskaźników wejściowych

Operacja	Podmiot	1-Łączna kwota z dokumentów przedstawiających warunki wsparcia działań		2-Łączna kwota kwalifikowanych wydatków publicznych poniesionych przez beneficjentów i zapłaconych podczas wdrażania działań ³		3-Łączna kwota kwalifikowanych wydatków publicznych zgłoszonych Komisji	
		PLN	EUR	PLN	EUR	PLN	EUR
Operacja I	Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa	349.981.578,00 ⁴	81.338.100,31	360.661.862,11	83.820.271,01	241.864.312,35	55.433.999,69
	Federacja Polskich Banków Żywności	17.367.824,44 ⁵	4.036.400,59	17.703.146,80 ⁶	4.114.331,78	885.976,52	203.050,44
Operacja II	Caritas Polska	6.950.840,62 ⁷	1.615.422,66	6.030.023,52 ⁶	1.401.418,50		

³ Wskaźnik 2 jest tożsamy ze wskaźnikiem 2a „Łączna kwota kwalifikowanych wydatków publicznych poniesionych przez beneficjentów i zapłaconych podczas wdrażania działań związanych z zapewnieniem pomocy żywnościowej”. Wskaźnik 2b „Łączna kwota kwalifikowanych wydatków publicznych poniesionych przez beneficjentów i zapłaconych podczas wdrażania działań związanych z zapewnieniem podstawowej pomocy materialnej” nie ma zastosowania do Programu Operacyjnego wdrażanego w Polsce. Stan na 31.12.2018 r.

⁴ Kwota wynikająca z Umowy o dofinansowanie nr POPŻ/2/2018 z dn. 25.05.2018 r. do Umowy (realizacja Umowy obejmuje lata 2018–2019).

⁵ Kwota wynikająca z Aneksu nr 1 z dn. 06.12.2018 r. do Umowy o dofinansowanie projektu nr POPŻ/O/1/2018 z dn. 24.09.2018 r. (realizacja umowy obejmuje lata 2018–2019).

⁶ Zgodnie z interpretacją KE przedstawiona wartość obejmuje kwotę wynikającą z płatności dokonanych w okresie 01.01-31.12.2018 r. na podstawie zatwierdzonych wniosków o płatność oraz wniosków o wypłatę zaliczki.

⁷ Kwota wynikająca z Aneksu nr 1 z dn. 06.12.2018 r. do Umowy o dofinansowanie projektu nr POPŻ/O/2/2018 z dn. 24.09.2018 r. (realizacja umowy obejmuje lata 2018–2019).

	Polski Czerwony Krzyż	1.773.636,82 ⁸	412.205,27	2.099.910,78 ⁹	488.033,55		
	Polski Komitet Pomocy Społecznej	6.717.632,34 ¹⁰	1.561.223,47	6.578.925,86 ¹¹	1.528.987,14		
Operacja III¹²	Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej (IZ)	1.706.000,00	396.486,01	1.059.278,55	246.183,54	15.084.824,72	3.457.363,82
	Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa (IP)	6.163.590,00	1.432.460,26	5.424.826,04	1.260.766,49		
	Ministerstwo Finansów (IC)	672.000,00	156.177,37	582.770,11	135.439,74		
	Ministerstwo Finansów (IA)	437.000,00	101.561,77	5.684,69	11.014,16		
Razem		391.770.102,22	91.050.037,71	400.146.428,46	93.006.445,91	257.835.113,59	59.094.413,95

Wartości kwot wyrażone w Euro w kolumnie 1 i 2 zostały wyliczone zgodnie z kursem PLN/EUR Komisji Europejskiej obowiązującym w grudniu 2018 r.: ec.europa.eu/budget/contracts_grants/info_contracts/infoeuro/infoeuro_en.cfm.

Natomiast w kolumnie 3 kwoty wyrażone w Euro uwzględniają kurs PLN/EUR, jaki został wykorzystany do certyfikacji wydatków.

- **Wskaźniki produktu dotyczące dostarczonej pomocy żywnościowej (4-11)**

W 2018 r. dystrybuowane były następujące artykuły żywnościowe:

Tabela 10. Produkty dystrybuowane w 2018 r. (łącznie 21)

owoce i warzywa	mięso, jaja, ryby i owoce morza	mąka, chleb, ziemniaki, ryż i inne produkty skrobiowe	cukier	produkty mleczne	tłuszcze, olej	dania gotowe
-----------------	---------------------------------	---	--------	------------------	----------------	--------------

⁸ Kwota wynikająca z Aneksu nr 2 z dn. 06.12.2018 r. do Umowy o dofinansowanie projektu nr POPŻ/O/4/2017 z dn. 24.09.2018 r. (realizacja umowy obejmuje lata 2018 – 2019).

⁹ Zgodnie z interpretacją KE przedstawiona wartość obejmuje kwotę wynikającą z płatności dokonanych w okresie 01.01-31.12.2018 r. na podstawie zatwierdzonych wniosków o płatność.

¹⁰ Kwota wynikająca z Aneksu nr 1 z dn. 04.12.2018 r. do Umowy o dofinansowanie projektu nr POPŻ/O/3/2017 z dn. 27.09.2018 r. (realizacja umowy obejmuje lata 2018 – 2019).

¹¹ Zgodnie z interpretacją KE przedstawiona wartość obejmuje kwotę wynikającą z płatności dokonanych w okresie 01.01-31.12.2018 r. na podstawie zatwierdzonych wniosków o płatność. W przedstawionej kwocie zawierają się środki w wysokości 2.787,81 PLN (ok. 648 EUR) przekazane Organizacji w 2018 r. oraz w 2018 r. uznane za niekwalifikowalne i odzyskane od Organizacji.

¹² Wskaźniki dotyczące Operacji III „Pomoc techniczna” zostały wliczone do wartości ogółem wskaźników 1 i 2 zgodnie z *Guidance Fiche: Monitoring under FEAD* z dnia 12.05.2015 r.

- groszek z marchewką - fasola biała - koncentrat pomidorowy - powidła śliwkowe	- filet z makreli w oleju - kabanosy wieprzowe* - szynka drobiowa - szynka wieprzowa - paszтет wieprzowy	- makaron jajeczny - ryż biały - herbatniki	- cukier biały - miód wielokwiatowy*	- mleko UHT - ser podpuszczkowy dojrzewający	- olej rzepakowy	- gulasz wieprzowy z warzywami / gołąbki w sosie pomidorowym**
--	--	---	---	---	------------------	--

* produkty zakupione w wyniku oszczędności po pierwszym postępowaniu przetargowym na zakup żywności, których dystrybucja rozpoczęła się w Podprogramie 2017 w marcu 2018 r., a następnie była kontynuowana w Podprogramie 2018 w okresie od września do grudnia 2018 r.

** gulasz wieprzowy z warzywami był dystrybuowany w Podprogramie 2017, a gołąbki w sosie pomidorowym w Podprogramie 2018.

Wartości wskaźników wyrażono w tonach, przy czym przyjęto, że 1 tys. litrów to 1 tona.

Należy zaznaczyć, że dobór asortymentu produktów żywnościowych będących przedmiotem dystrybucji jest każdorazowo konsultowany z przedstawicielami organizacji partnerskich.

• Wskaźnik produktu 11b

Udział produktów współfinansowanych z Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym w łącznej ilości dostarczonej pomocy żywnościowej został wyliczony na podstawie następujących danych przekazanych przez organizacje partnerskie:

Tabela 11. Udział żywności z FEAD w żywności dystrybuowanej ogółem

L.p.	Organizacja partnerska	Łączna ilość dostarczonej pomocy żywnościowej (t)	Łączna ilość dostarczonej pomocy żywnościowej współfinansowanej z FEAD (t)	Udział dostarczonej pomocy żywnościowej współfinansowanej z FEAD (%)
1	Federacja Polskich Banków Żywności	58.125,83	33.373,74	57,42 %
2	Caritas Polska	15.720,19	11.659,12	74,17 %
3	Polski Komitet Pomocy Społecznej	14.731,46	13.659,53	92,72 %
4	Polski Czerwony Krzyż	4.677,74	4.396,37	93,98 %
Razem		93.255,22	63.088,76	

Łączna ilość dostarczonej pomocy żywnościowej przez organizacje partnerskie w 2018 r. z uwzględnieniem żywności pozyskiwanej z innych źródeł wyniosła 93.255,22 ton, w tym 63.088,76 ton żywności współfinansowanej z FEAD. W związku z tym udział żywności współfinansowanej z FEAD w łącznej ilości żywności dostarczonej odbiorcom końcowym wynosi 67,65%.

- **Wskaźniki produktu 12-13**

Zgodnie z treścią Wytycznych obowiązujących w Podprogramie 2017 (styczeń-czerwiec 2018), każdemu odbiorcy końcowemu w trakcie trwania całego Podprogramu przysługiwały następujące ilości poszczególnych produktów spożywczych:

- groszek z marchewką 4 kg,
- fasola biała 4 kg,
- koncentrat pomidorowy 1,76 kg,
- buraczki wiórki 1,05 kg,
- powidła śliwkowe 1,5 kg,
- makaron jajeczny 4,5 kg,
- makaron kukurydziany bezglutenowy 0,5 kg,
- ryż biały 4 kg,
- kasza gryczana 2 kg,
- herbatniki maślane 0,6 kg,
- mleko UHT 7 l,
- ser podpuszczkowy dojrzewający 2,4 kg,
- szynka drobiowa 3 kg,
- szynka wieprzowa mielona 2,1 kg,
- pasztet wieprzowy 0,64 kg,
- kabanosy wieprzowe 0,36 kg,
- filet z makreli w oleju 1,7 kg,
- cukier biały 4 kg,
- miód wielokwiatowy 0,4 kg,
- olej rzepakowy 4 l,
- gulasz wieprzowy z warzywami 1,7 kg,

Zgodnie z przyjętą definicją w Podprogramie 2017 przez paczkę żywnościową należy rozumieć minimum kilka (tj. co najmniej trzy) artykułów spożywczych z różnych grup towarowych wydanych jednorazowo a wchodzących w skład zestawu w Podprogramie 2016. Przyjęto, że w uzasadnionych sytuacjach, (np. ze względu na stan zdrowia lub indywidualne potrzeby żywieniowe) dopuszcza się zamianę artykułu spożywczego na inny w odpowiedniej proporcji lub zwiększenie liczby opakowań określonych artykułów spożywczych, o ile OPR/OPL posiada takie możliwości. W przypadku rodzin z dziećmi dopuszcza się zwiększenie liczby opakowań artykułów spożywczych odpowiednio do potrzeb rodzin i możliwości OPR/OPL. W przypadku braku możliwości wydania sera podpuszczkowego dojrzewającego przez dany OPL/OPR (m.in. ze względu na brak warunków chłodniczych do przechowywania sera) konieczne jest zapewnienie zamiany tego artykułu na mleko UHT w odpowiednio zwiększonej proporcji.

Natomiast zgodnie z treścią Wytycznych obowiązujących w Podprogramie 2018, zestaw artykułów dla 1 odbiorcy końcowego obejmował następujące ilości artykułów:

- groszek z marchewką 3,60 kg,
- fasola biała 3,60 kg,
- koncentrat pomidorowy 1,60 kg,
- buraczki wiórki 1,05 kg,
- powidła śliwkowe 1,80 kg,
- makaron jajeczny 4,5 kg,
- makaron kukurydziany bezglutenowy 0,5 kg,
- ryż biały 3 kg,
- kasza gryczana 1,5 kg,
- herbatniki maślane 0,8 kg,
- mleko UHT 7 l,
- ser podpuszczkowy dojrzewający 2,4 kg,
- szynka drobiowa 3 kg,
- szynka wieprzowa mielona 2,1 kg,
- pasztet wieprzowy 0,64 kg,
- kabanosy wieprzowe 0,36 kg,
- filet z makreli w oleju 1,7 kg,
- cukier biały 4 kg,

- miód nektarowy wielokwiatowy 0,4 kg,
- olej rzepakowy 4 l,
- gołąbki w sosie pomidorowym 1,6 kg,

W 2018 r. organizacje partnerskie wydały łącznie 1 769 096 posiłków. Zgodnie z Wytycznymi Instytucji Zarządzającej przez posiłek należy rozumieć każdy posiłek (śniadanie, II śniadanie, obiad – w szczególności gorący posiłek dwudaniowy lub jednodaniowy, podwieczorek, kolacja).

Tabela 12. Zestawienie ilości wydanych paczek i posiłków

L.p.	Organizacja	Liczba paczek	Liczba posiłków
1	Federacja Polskich Banków Żywności	3.739.007	1.207.586
2	Polski Komitet Pomocy Społecznej	1.458.022	235.115
3	Caritas Polska	1.076.704	326.395
4	Polski Czerwony Krzyż	446.280	0
Łącznie		6.720.013	1.769.096

- **Wskaźniki rezultatu dotyczące dostarczonej pomocy żywnościowej (14a-f)**

W 2018 r. pomocą żywnościową w ramach Programu objęto łączną liczbę 1 384 844 osób. W ramach Podprogramu 2017 pomoc trafiła do 1 390 715 osób, natomiast w całym Podprogramie 2018 zaplanowano objęcie pomocą 1 346 000 odbiorców końcowych.

Udział kobiet wśród odbiorców końcowych był nieznacznie większy od udziału mężczyzn (ok. 51 %). Dzieci do 15 roku życia stanowiły ok. 28 %, natomiast osoby starsze po 65 roku życia – ok. 10 %. Seniorzy to grupa odbiorców, której udział w PO PŻ zwiększył się znacząco w porównaniu z ubiegłymi latami. W 2018 r. pomoc otrzymało ok. 23 tys. seniorów więcej niż w 2017 r.

Osoby niepełnosprawne stanowiły ok. 17 %, bezdomne – ok. 1,7%, migranci i osoby obcego pochodzenia – 0,5%. Jednocześnie najliczniejszą grupę stanowiły osoby nienależące do żadnej z wyżej wymienionych grup – aż 82%. W ogólnej strukturze społeczno-demograficznej odbiorców końcowych nie odnotowano znaczących zmian.

